
Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2018:1

Kyrkohandboksfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas tre motioner som samtliga behandlar kyrkohandboksfrågor. I motion 2018:10 föreslår motionärerna att de båda versionerna av Herrens bön – Fader Vår och Vår Fader – ska jämföras i kyrkohandboken. I motion 2018:15 föreslås kyrkomötet uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken skulle kunna användas i Svenska kyrkans gudstjänst. I motion 2018:65 föreslås en precisering av vilka av kyrkohandbokens texter som annan musik ska få användas till. Utskottet menar att kyrkohandbokens reglering och uppställning av de två varianterna av Herrens bön är tillräcklig och föreslår att motion 2018:10 avslås. Utskottet menar, med hänvisning till Läronämndens yttrande, att psalmboken och kyrkohandboken är våra gemensamma bekännelsesdokument och föreslår därför att motion 2018:15 avslås. Utskottet menar att förslaget i motion 2018:65 är för detaljerat och föreslår därför att motionen avslås. Utskottet föreslår även med anledning av motion 2018:65 att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Till betänkandet finns tre reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:10.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:15.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:65.
4. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2018:65 att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Motionernas förslag

Motion 2018:10 av Olov Lindquist m.fl., Likställighet mellan Fader vår och Vår Fader

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komplettera *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan* så att Herrens bön i versionen ”Fader vår” publiceras jämsides med versionen ”Vår Fader”.

Motion 2018:15 av Leif Nordenstorm m.fl., Äldre psalmböcker och kyrkohandböcker

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken skulle kunna användas i Svenska kyrkans gudstjänst.

Motion 2018:65 av Torvald Johansson m.fl., Musik till handbokens texter

Kyrkomötet beslutar att 18 kap. 6 a § första meningen i kyrkoordningen ska lyda:

I huvudgudstjänsten får till kyrkohandbokens texter användas annan musik än den som ingår i kyrkohandboken till momenten Kristusrop 3, 4, Lovsången 1, 2, 10, Lovsägelsen och prefationer ur Gudstjänstmusik A-C, Helig 1, 2, O Guds Lamm 1, 2, 3, samt Lovprisning 1, 2.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2018:15 i Ln 2018:2y, *bilaga 1*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2018:65 i Kn 2018:5y, *bilaga 2* samt i Kn 2018:8y, *bilaga 3*.

Bakgrund

Herrens bön

Frågan om de båda versionerna av Herrens bön bearbetades under arbetet med den nya kyrkohandboken. Såväl i remissvaren 2014 som 2016 fanns remissinstanser som ville att den äldre översättningen skulle skrivas ut i handbokstexten, inte bara i de inledande anvisningarna. Samtidigt ville andra remissinstanser att enbart den ekumeniska översättningen skulle användas. Utifrån de båda remissomgångarna samt avstämning i biskopsmötet 2014 valdes alternativet att återge Fader vår i de inledande anvisningarna som ett alternativ utifrån pastorala behov i församlingen medan Vår Fader skrevs ut i handboksförslagets gudstjänstordningar.

Vid 2017 års kyrkomöte behandlades två motioner (2017:7 och 2017:122) om att de båda versionerna av Herrens bön skulle stå sida vid sida i kyrkohandboken. Gudstjänstutskottet menade i sitt betänkande (G 2017:1) att det nu har gått så lång tid sedan Vår Fader började användas att det inte längre är rimligt att använda den parallellt med Fader vår. Utskottet menade samtidigt att det även med Vår Fader som huvudalternativ kan finnas pastorala behov att använda Fader vår, till exempel vid begravingar, vilket handboksförslaget ger utrymme för. Utskottet föreslog att motionerna skulle avslås och det blev också kyrkomötets beslut.

Användning av äldre utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken

Vid 2017 års kyrkomöte behandlades en motion (2017:57) som föreslog att 1986 års kyrkohandbok även i fortsättningen skulle få användas av de församlingar som väljer den. Gudstjänstutskottet menade i sitt betänkande (G 2017:1) att detta förslag inte var lämpligt. Utskottet tog sin utgångspunkt i Läronämndens yttrande (Ln 2017:1y) och menade att användande av mer än en kyrkohandbok parallellt skulle försvåra domkapitlets tillsyn. Dessutom menade utskottet att ett sådant beslut skulle stå i strid med synen på kyrkohandboken som ett av Svenska kyrkans bekännelsedokument med en

sammanhållande funktion. Utskottet menade slutligen att förnyelsearbete i allmänhet innebär att vissa saker måste överges för att motivera det lärande och den förändring som en ny situation kräver. Utskottet föreslog att motionen skulle avslås, vilket också blev kyrkomötets beslut.

När det gäller användande av äldre psalmböcker finns det reglerat i 17 kap. 10 § kyrkoordningen att ”Den präst som leder en gudstjänst beslutar efter samråd med den tjänstgörande kyrkomusikern vilka psalmer eller andra församlingssånger som ska användas.” Med ”andra församlingssånger” avses sådana psalmer, sånger och bibelvisor som inte ingår i den av 1986 års kyrkomöte fastställda Den svenska psalmboken. Dit hör till exempel så kallade ”tillägg” med psalmer utöver de 700 som kyrkomötet fattade beslut om. I 18 kap. 4 § sägs att ”Psalmboken ska användas vid huvudgudstjänster och kyrkliga handlingar.” samt att ”Psalmer får bytas ut mot andra psalmer eller församlingssånger som inte ingår i psalmboken om den präst som leder gudstjänsten och den tjänstgörande kyrkomusikern är ense.” Detta innebär å ena sidan att det är möjligt att använda psalmer ur äldre psalmböcker men å andra sidan att inte samtliga psalmer i en huvudgudstjänst eller kyrklig handling får bytas ut mot ”andra psalmer och församlingssånger”, vilket Gudstjänstutskottet påpekade i sitt yttrande till Andra kyrkolagsutskottet över Centralstyrelsens kyrkoordningsskrivelse (2KL 1991:1 s. 399): ”Paragrafens första stycke står, enligt utskottet, som en garant för att psalmboken alltid ska användas i dessa gudstjänster.”

I 18 kap 6 § finns bestämmelser som medger att församlingen vid en viss huvudgudstjänst eller under en viss tid får använda någon annan gudstjänstordning än den som ingår i kyrkohandboken och andra psalmer eller församlingssånger än de som ingår i psalmboken. Beslut om detta fattas av kyrkoherden och anmäls till domkapitlet, som kan upphäva beslutet om det finns särskilda skäl. Något generellt tillstånd att kontinuerligt använda äldre kyrkohandböcker och psalmböcker finns med andra ord inte.

Komplettering och precisering av ny musik till handbokens texter

Kyrkohandbokens texter är en blandning av äldre och nyskrivet material. Några av texterna har en lång historia i den västerländska delen av kristenheten och används, med små variationer, i många kyrkotraditioner inom denna. De har funnits med i kyrkohandböcker på svenska sedan reformationen och på latin i många århundraden dessförinnan. Dessa texter har sjungits i gudstjänsten och har givits olika musikalisk gestalt i olika tider och på olika platser. I vårt land lever de gregorianska medeltida varianterna kvar i Svenska kyrkans kyrkohandbok samtidigt som nya tonsättningar tillkommit. De här texterna har också tonsatts av klassiska kompositörer och utgör stommen i många stora körverk och ”passioner”.

I arbetet med översyn och revision av kyrkohandboken har frågor om musiken varit angelägna såväl för de grupper som arbetat med handboksförslaget i olika skeden som i remissomgångarna och debatten i kyrkomötet. I kyrkostyrelsens skrivelse med förslaget till ny kyrkohandbok (KsSkr 2017:6) finns en utförlig redogörelse för hur arbetet med kyrkohandbokens musik gått till. I samma skrivelse föreslogs förändringar i kyrkoordningen för att underlätta nyskapande av musik till kyrkohandbokens texter: ”I huvudgudstjänsten får till kyrkohandbokens texter användas annan musik än den som ingår i kyrkohandboken”. Detta tillägg, som antogs av kyrkomötet som 18 kap. 6a §, innebär att användandet av annan musik till handbokstexterna inte längre begränsas till ”viss tid eller visst tillfälle”. I denna bestämmelse gäller tillståndet kyrkohandbokens alla texter.

Vid kyrkomötets behandling av förslaget till ny kyrkohandbok 2017 avslogs flera motioner som ville att handboksförslagets musik skulle återremitteras för ytterligare bearbetning eller kompletteras. Under överläggningarna framlades ett förslag om

att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta vidare med kompletterande musik till kyrkohandboken. Uppdraget omfattar Gudstjänstmusik A, den gudstjänstmusik som har en särställning, då den bär stora delar av vårt liturgiska musikerav och som brukas brett bland församlingarna. Vidare omfattar uppdraget komplettering av musiken till de liturgiska texterna i Gudstjänstmusik (A-C) med musik från exempelvis samisk tradition, i jazzton, i nordisk folkton, och från våra systerkyrkor utanför Europa. Arbetet ska ske genom att en kommitté av sakkunniga musiker och teologer tillsätts med uppdraget att självständigt efter en öppen inbjudan välja ut och bearbeta musiken.

Detta förslag blev kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Motion 2018:10

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:10.

Frågan om de båda versionerna av Herrens bön diskuterades utförligt under arbetet med kyrkohandboken och Vår Fader gjordes till huvudalternativet, med möjlighet att utifrån pastorala behov använda Fader vår. Utskottet menar, med hänvisning till sitt betänkande G 2017:1, att Vår Fader ska förbli huvudalternativet och att det inte krävs ändringar i uppställningen i kyrkohandboken för att vid behov kunna använda den äldre versionen. Fader vår är tryckt i psalmboken och kyrkohandboken och därför tillgänglig i de fall den används.

Utskottet föreslår därför att motion 2018:10 ska avslås.

Motion 2018:15

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:15.

Frågan om att parallellt med nu gällande kyrkohandbok använda äldre kyrkohandböcker behandlades vid 2017 års kyrkomöte. Utskottet menar, med hänvisning till sitt betänkande G 2017:1 och till Läronämndens yttranden 2017:1y och 2018:2y, att ett bejakande av motionen skulle stå i strid med synen på kyrkohandboken som ett sammanhållande bekännelseokument. De ordningar som finns i kyrkoordningen angående användande av äldre kyrkohandböcker vid visst tillfälle eller viss tid är fullt tillräckliga. Även när det gäller användande av äldre psalmer ger kyrkoordningen tillräckliga möjligheter.

Utskottet föreslår därför att motion 2018:10 ska avslås.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:65.
2. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2018:65 att uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Gudstjänstutskottet uppskattar motionärernas intention, att skydda de texter i kyrkohandboken som är del av genomkomponerade liturgier med ett starkt samband mellan text och musik från att lösgöras från sitt musikaliska sammanhang samtidigt som man öppnar för möjligheten att göra nya tonsättningar av klassiska liturgiska texter. Utskottet stöder sig härvid på det beslut som fattades av kyrkomötet 2017 enligt särskilt yrkande, vilket framgår av bakgrundstexten i betänkandet. Utskottet instämmer samtidigt i Kyrkorättsnämndens bedömning i yttrande Kn 2018:5y att motionens förslag innebär en typ av detaljreglering som inte hör hemma i kyrkoordningen. Under överläggningarna har utskottet prövat en mer generell formulering av texten i den aktuella kyrkoordningsparagrafen, som skulle göra det möjligt att skilja mellan de två kategorierna av texter och därmed åstadkomma det motionen syftar till. Kyrkorättsnämndens andra yttrande 2018:8y visade att detta skapade andra problem.

Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2018:65.

Utskottet föreslår med anledning av motion 2018:65 att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att till nästa kyrkomöte återkomma med förtydligande i enlighet med 2017 års kyrkomötesbeslut att bifalla det av Torvald Johansson under överläggningen framlagda förslaget i frågan om fortsatt arbete med kyrkohandbokens musik.

Uppsala den 5 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Anna Thuresson, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Anna Thuresson, ordförande, Sofija Pedersen Videke, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Lars Beckman, Manilla Bergström, Margareta Andersson, Daniel Engström, Lena Jönsson, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Bartłomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:10 till förmån för motionens förslag.

Inledningsvis förstår jag att man möjligtvis kan bagatellisera motionen genom att hävda att den gamla översättningen fortfarande används ofta p.g.a. av att många önskar det, den står bredvid den nya översättningen i psalmboken samt att den även finns i handboken, dock inte som primär version. Trots detta så menar jag att faktum är att Herrens bön utifrån översättningen ”Fader vår” har lästs i våra svenska kyrkor sedan åtminstone år 1541 och har sedan dess modifierats oerhört lite. Inte förrän Bibel 2000 förändrades texten för att uppfattas som enklare och modernare. Således har den äldre översättningen en lång tradition och har uppskattats för sitt språkliga och harmoniska flyt. Svenska ”Fader vår” är en översättning av den tyska ”Vaterunser”, som fortfarande används i Tyskland. Motionen innebär inte att den nyare och modernare översättningen ska tas bort, utan att de jämföras. Min uppfattning är att den gamla översättningen har en lång tradition som uppskattas av väldigt många människor och har en igenkänningsfaktor. Den nya översättningen kan möjligtvis kännas främmande för vissa och jag vill inte bidra till att vissa känner att Svenska kyrkans heliga texter är främmande. Det är också av vikt att vi främjar mångfalden bland texterna och att även de traditionella översättningarna finns kvar i vår kyrka.

Daniel Engström

Reservation 2

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:15 till förmån för motionens förslag.

Jag håller med motionärernas uppfattning och de exempel de tar upp i sin motivation. Motionen handlar inte om att man måste använda tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken, utan hur tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken kan användas i Svenska kyrkans gudstjänst. Motionen handlar dessutom om att utreda vilket jag i sig inte anser är något problem. Man vidhåller ofta att församlingarna ska arbeta självständigt, och finns där önskemål om att använda tidigare utgåvor av psalmboken och kyrkohandboken, ser jag ingen större problematik med detta. Jag anser även att det handlar om att främja mångfalden bland våra skrifter och att även de traditionella versionerna ska finnas kvar i vår kyrka.

Daniel Engström

Reservation 3

Jag reserverar mig mot utskottets beslut om avslag på motion 2018:15 till förmån för motionen.

Berth Löndahl

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2018:2y

Användningar av äldre psalmböcker och kyrkohandböcker

Läronämndens yttrande över motion 2018:15

Läronämnden hänvisar till sitt tidigare yttrande Ln 2017:1y:

Om 1986 års kyrkohandbok ska användas parallellt med en ny kyrkohandbok uppstår en situation där vissa moment i gudstjänsten återfinns i snarlika varianter. För dop, konfirmation, vigsel och begravning skulle det dessutom finnas olika, delvis konkurrerande, ordningar i bruk samtidigt. Det skulle skapa konflikt med vad kyrkoordningen säger om den gemensamma tillbedjan och om kyrkohandbokens sammanhållande funktion för hela Svenska kyrkan. Även domkapitlens uppdrag att utöva tillsyn förutsätter gudstjänstböckernas sammanhållande funktion.

Nu gällande kyrkohandbok och psalmbok är bekännelsedokument i Svenska kyrkan. Användningen av annat material i gudstjänsten, gammalt eller nytt, regleras i kyrkoordningen.

Uppsala den 30 augusti 2018

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cristina Grenholm, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Susanne Rappmann, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2018:5y

Musik till handbokens texter

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2018:65

I motion 2018:65 föreslås en ändring i 18 kap. 6 a § kyrkoordningen så att där uttömmande regleras till vilka texter i kyrkohandboken det ska vara möjligt att använda annan musik än den som ingår i kyrkohandboken.

De principiella synpunkter på uppställningen av ett förslag till ändringar i kyrkoordningen och på beredningen av ett sådant förslag som Kyrkorättsnämnden framför i yttrandet 2018:2y gäller även beträffande motion 2018:65.

Förslaget i motion 2018:65 innebär en detaljreglering i kyrkoordningens bestämmelser som saknar motsvarighet i övrigt. Det finns anledning att överväga om inte den typen av reglering mer hör hemma i anvisningar i kyrkohandboken. Vid en fortsatt beredning av frågor om annan musik än den som ingår i kyrkohandboken till kyrkohandbokens texter behöver frågor om den ideella upphovsrätten och då närmast det som kallas respekträtten övervägas. Den rätten innebär att ”ett verk må icke ändras så, att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränkes”, 3 § 2 stycket upphovsrättslagen (1960:729).

Uppsala den 29 augusti 2018

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Ragnar Persenius.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2018:8y

Musik till kyrkohandbokens texter

Gudstjänstutskottet har begärt ett yttrande över följande förslag till utformning av 18 kap. 6 a §, första stycket kyrkoordningen:

I huvudgudstjänsten får, till de av kyrkohandbokens texter som ej är upphovsrättsskyddade av enskild, användas annan musik än den som ingår i kyrkohandboken.

Kyrkorättsnämnden har tidigare i yttrandet Kn 2018:5y yttrat sig över den motion som behandlas i Gudstjänstutskottets betänkande 2018:1.

Kyrkorättsnämnden menar att det finns flera problem med det förslag till utformning av 18 kap. 6 a § i kyrkoordningen som Gudstjänstutskottet begärt ett yttrande över. Grundläggande är att frågan om upphovsrätt regleras i lag och att frågor om upphovsrätt inte regleras i kyrkoordningen. Oavsett bestämmelser i kyrkoordningen gäller den upphovsrättsliga lagstiftningen.

Om avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att skydda upphovsrättsinnehavare konstaterar Kyrkorättsnämnden att regleringen bara till en del skulle ge ett sådant skydd eftersom huvudgudstjänster endast utgör en mindre del av de gudstjänster som firas i Svenska kyrkan.

Ett påtagligt problem vid tillämpning av den föreslagna bestämmelsen är att det enligt vad Kyrkorättsnämnden har erfart inte går att säkert avgöra vilka texter i kyrkohandboken som omfattas av upphovsrätt.

Som förslaget är utformat skulle inte ens en av upphovsmannen själv skriven ny musik till en egen text kunna användas i en huvudgudstjänst. Inte heller skulle ny musik kunna användas i huvudgudstjänsten när upphovsmannen medger det.

Vidare noterar Kyrkorättsnämnden att begreppet enskild snarast är att se som motpol till ”det allmänna”. Det avser i det sammanhanget inte bara en enskild fysisk person utan även en organisation såsom t.ex. Svenska kyrkan.

Kyrkorättsnämnden ställer sig vidare tveksam till formuleringen upphovsrättskyddade av enskild eftersom upphovsrätten uppstår när verket skapas.

Kyrkorättsnämnden vill här till peka på de synpunkter på uppställningen av ett förslag till ändringar i kyrkoordningen som nämnden framför redan i yttrandet 2018:2y.

I det förslag som Kyrkorättsnämnden fått del av anges som tid för ikraftträdande den 1 januari 2017. Detta torde vara ett rent skrivfel som behöver justeras.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, Stig Eriksson, Mattias Benke, Anna-Lena Järvstrand, Lotta Lind, Mats Törnered och Bengt Kjellgren.

Närvarande vid sammanträdet som sakkunnig var även Fredrik Nilsson Björner, enhetschef vid kyrkokansliets rättsavdelning.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2018:2

Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2018:11, i vilken föreslås att kyrkoordningen ska ändras så att den som döps som vuxen inte automatiskt antecknas som konfirmerad. Utskottet menar att det finns många former för doppåminnelse och dopbekräftelse som kan användas utöver konfirmationen. Att den som döpts som vuxen inte därmed skulle antecknas som konfirmerad riskerar att ge intrycket att konfirmationen ger något nytt utöver dopet, vilket skulle strida mot vår kyrkas bekännelse. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:11.

Motionens förslag

Motion 2018:11 av Leif Nordenstorm och Margaretha Herthelius, Konfirmation av personer som döpts i vuxen ålder

Kyrkomötet beslutar att upphäva 22 kap. 3 § i kyrkoordningen. (Den som döps efter genomgången dopundervisning det år han eller hon fyller 16 år eller senare ska antecknas som konfirmerad.)

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2018:11 i Ln 2018:1y, *bilaga 1*.

Yttrande från Kyrkorättsnämnden

Kyrkorättsnämnden har yttrat sig över motion 2018:11 i Kn 2018:2y, *bilaga 2*.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen behandlat konfirmationens teologi och frågor om dop av vuxna. I samband med antagandet av kyrkoordningen, avvisade Andra kyrkolagsutskottet med hänvisning till Läronämndens yttrande (Ln 1999:3) flera motioner om att göra konfirmationen till krav för olika kyrkliga uppdrag och uppgifter med motiveringen att dopet är den grundläggande vigningen och att konfirmationen

inte tillför något nytt utöver dopet (2 Kl 1999:1). Konfirmation krävs i kyrkoordningen därför endast för den som vigs till präst eller diakon i Svenska kyrkan (25 kap. 2 §). 2004 noterade Ekumenikutskottet i sin behandling av en motion (2004:16), som önskade att kyrkostyrelsen skulle inleda samtal med frikyrkorna om konfirmationen, att förståelsen av konfirmationens innebörd ser olika ut i olika kristna traditioner (Eu 2004:5). I Kyrkolivsutskottets betänkande (Kl 2017:3) om undervisning i Svenska kyrkan noterar utskottet att ett ökande antal församlingar döper vuxna, inte minst konvertiter från andra religiösa traditioner.

Historisk bakgrund

Historiskt sett har konfirmationen sin bakgrund i dopgudstjänsten. Dopet föregicks under den kristna kyrkans första århundraden av en period av undervisning i kristen tro och inskolning i gudstjänst och församlingliv. Under denna period genomgick dopkandidaten flera steg på vägen som markerades i rituell form. I själva dopgudstjänsten ingick utöver dopet i vatten i Faderns, Sonens och den heliga Andens namn även smörjelse med olja och bön om Anden. Så småningom skildes detta moment ut från dopgudstjänsten till en egen gudstjänst. Delvis hade detta att göra med att församlingarna blev allt flera vilket gjorde det omöjligt för den lokale biskopen att leda gudstjänstfirandet på alla platser. Det blev därför vanligt att dopet skedde i den egna församlingen medan biskopen bekräftade dopet genom att utföra den sista delen av det i en gudstjänst som samlade nydöpta från flera församlingar eller från flera dopgudstjänster i samma församling. I flera av de historiska kyrkorna, till exempel i romersk-katolsk, gammalkatolsk och anglikansk tradition, är det fortfarande biskopen som konfirmerar. Efter att dop av spädbarn blivit vanligt, har konfirmationen oftast knutits till ett krav på att ha genomgått dopundervisning, som vid barndop ju kommer efter dopet.

Vid reformationen försvann konfirmationen ur Svenska kyrkan, som en följd av reformatörernas sakramentssyn, där endast dopet och nattvarden betraktades som sakrament i egentlig mening. Från mitten på 1700-talet började konfirmationen återkomma, som en avslutande akt på kunskapsförmedlingen inför ungdomens första nattvardsgång. Begreppet ”konfirmation” börjar användas igen först på 1900-talet. I 1942 års kyrkohandbok är kunskapsmotivet fortfarande det dominerande, men här poängteras även att konfirmationen ger tillträde till nattvarden. I 1986 års kyrkohandbok är handpåläggningen med bön om Anden och sändningsmotivet det centrala. Konfirmationen är en rit som genom tiderna givits olika teologisk motivering. I Riktlinjer för Svenska kyrkans konfirmandarbete från 1994 (reviderad 2000) sammanfattas konfirmationen som dopaktualisering, bekännelse, förböns- och välsignelsehandling, sändning och *rite de passage*.

Konfirmationen har länge i Svenska kyrkan varit ett krav för tillträde till nattvarden, och för valbarhet till kyrkliga uppdrag. Så är det inte längre. I inledningen till 22 kap. i kyrkoordningen sägs ”Konfirmationen är en aktualisering av dopet. I ordet konfirmation, som betyder bekräftelse, ligger att dopet har ägt rum och att konfirmationen bekräftar och levandegör vad dopet redan har givit. Ordet konfirmation syftar på både undervisningen och den avslutande gudstjänsten.” När någon idag döps som vuxen är det efter genomgången dopundervisning. Utifrån den syn på konfirmationen som uttrycks i kyrkoordningen har det inte bedömts finnas samma skäl för konfirmation när någon döpts efter genomgången dopundervisning som när det har varit fråga om barndop. Bestämmelserna i 22 kap. 3 § kan sägas innebära att vid dop av äldre ungdomar och vuxna innefattas även konfirmationen i dopet. Åldersgränsen 16 år har sin bakgrund i att ungdomar i regel konfirmeras det år de fyller 15 och

innebär att ungdomar som döps under sin konfirmandtid inte antecknas som konfirmerade eftersom avsikten är att de ska delta i konfirmandgruppens gemensamma konfirmationsgudstjänst. Däremot antecknas äldre ungdomar och vuxna som döps efter genomgången undervisning som konfirmerade. Konfirmation krävs, som ovan nämnts, idag enbart av den som vigs till ett uppdrag inom kyrkans vigningstjänst. I det fall någon döpts som vuxen efter genomgången dopundervisning men inte antecknats som konfirmerad skulle det kunna innebära att personen inför antagning som präst- eller diakonkandidat skulle behöva genomgå dopundervisning på nytt för att kunna konfirmeras, om inget intyg om den tidigare undervisningen finns.

När det talas om att antecknas som konfirmerad avses anteckning i ministerialböckernas konfirmationsdel enligt bestämmelserna i 3 kap. 4–6 §§ i kyrkostyrelsens beslut med närmare bestämmelser om kyrkobokföring i Svenska kyrkan (SvKB 2009:9).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:11.

Gudstjänstutskottet vill inledningsvis hänvisa till Läronämndens yttrande och slå fast att dopet är det grundläggande sakramentet i vår kyrka. Konfirmationen lägger inte till något som inte redan finns i dopet, utan är en bekräftelse och ett aktualiserande av detta dop.

Till dopet hör frågan om undervisning och i Svenska kyrkans tradition har dopundervisningens form och omfattning skiftat över tid och på olika platser. Inte minst i vår tid, där såväl drop-in-dop som långa undervisningsprogram för konvertiter lever sida vid sida, ser utskottet ett behov av att på nytt bearbeta frågor om dopundervisningens former och roll. Utskottet önskar att de här frågorna ges utrymme vid nästa års tematiska kyrkomöte om undervisning.

Utskottet bejakar den pastorala omsorg som motionärerna uttrycker när de önskar ge personer som döpts som vuxna möjlighet att i konfirmationens form bekräfta sitt dop. Utskottet menar dock att det finns många fler sätt att bekräfta dopet än bara konfirmationen. Både de som döpts som barn och de som döpts som vuxna kan bekräfta sitt dop många gånger och i olika former även om anteckning om konfirmation i kyrkans ministerialbok endast görs vid ett tillfälle. Vi lever hela livet i vårt dop och fortsätter lära oss mer om kristen tro.

Utskottet vill uppmärksamma ytterligare en aspekt på frågan. I många församlingar har man grupper för vuxna med undervisning i kristen tro. I grupperna blandas personer som är odöpta och döps efter en tid av undervisning med personer som redan är döpta och konfirmeras vid samma tillfälle. Att några av dessa skulle antecknas som konfirmerade men inte de övriga vore märkligt och riskerar att ge intryck av att konfirmationen har en ställning i relation till dopet som den enligt vår kyrkas bekän-nelse inte kan ha.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Bartlomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2018:1y

Dopets och konfirmationens teologi

Läronämndens yttrande över motion 2018:11

I sitt yttrande Ln 2007:4y anförde Läronämnden:

Dop och undervisning hör och har alltid hört samman med varandra. Dopet är ett uttryck för Guds obegränsade nåd, och det självklara sambandet mellan dop och undervisning medför främst en uppgift för församlingen i dess strävan att stödja såväl dem som döps som deras familjer.

Vid dop av barn sker dopundervisningen efter dopet med konfirmationstiden som en central del. Konfirmationen innebär en bekräftelse av dopet och en välsignelse av konfirmanden. Konfirmation av den som döpts som barn är en möjlighet under hela livet.

När en vuxen döps efter genomgången dopundervisning inkluderas konfirmationens dopbekräftelse och välsignelse i dopgudstjänsten. Det är därför konsekvent att den som döps som vuxen antecknas som konfirmerad.

Kyrkohandboken ger utöver detta flera möjligheter till dopbekräftelse, doperinran och välsignelse av den döpta.

Uppsala den 31 augusti 2018

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Ann-Katrin Bosbach, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Åke Bonnier, biskop Johan Dalman, biskop Fredrik Modéus, biskop Johan Tyrberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Åsa Nyström, biskop Thomas Petersson, biskop Eva Brunne, Eva-Lotta Grantén, Marta Axner Ims, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Mikael Winninge.

Kyrkomötet
Kyrkorättsnämndens yttrande 2018:2y

Konfirmation av personer som döps i vuxen ålder

Kyrkorättsnämndens yttrande över motion 2018:11

I motion 2018:11 föreslås ett upphävande av bestämmelserna i 22 kap. 3 § kyrkoordningen där det sägs att den som döps efter genomgången dopundervisning det år han eller hon fyller 16 år eller senare ska antecknas som konfirmerad.

Det finns en reguljär uppställning av förslag till ändringar i kyrkoordningen. I en ingress anges alla ändringsförslag. Därefter följer kyrkoordningstexten med de stycken där ändringar föreslås skriven i två spalter och med direkta ändringar skrivna med kursiv. Slutligen finns en avslutning där tid för ikraftträdande och eventuella införandebestämmelser i övrigt anges. En standardiserad uppställning av detta slag bidrar till att skapa klarhet om ett förslags och ett besluts innehåll. Även om detta blir av större betydelse vid mer omfattande ändringar är det av värde att alltid följa samma mall. Kyrkorättsnämnden konstaterar att beslutsförslaget i motionen inte följer denna mall och att det också saknas en tidpunkt för när den föreslagna ändringen i kyrkoordningen avses träda i kraft. Detta behöver finnas.

Ändringar i kyrkoordningen som inte är rent triviala men rör frågor av principiell betydelse behöver beredas på ett sådant sätt att olika konsekvenser blir väl belysta. Detta är i linje med vad Kyrkorättsutskottet framhöll i flera yttranden, se t.ex. yttrandet Kr 2013:6y. Det i motion 2018:11 framlagda förslaget har inte varit föremål för utredning och en sådan bredare granskning som en remissbehandling medför. Detta ser Kyrkorättsnämnden som en brist.

Ur formell synvinkel kan den föreslagna ändringen i kyrkoordningen genomföras om den ställs upp på angivet sätt och kompletteras med tid för ikraftträdande.

Uppsala den 29 augusti 2018

På Kyrkorättsnämndens vägnar

Britas Lennart Eriksson, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Närvarande: Britas Lennart Eriksson, ordförande, Stig Eriksson, Mattias Benke, Bengt Kjellgren, Manilla Bergström, Lotta Lind, Mats Törnered och biskop Ragnar Persenius.

Kyrkomötet
Gudstjänstutskottets betänkande 2018:3

Levande gudstjänst

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner om gudstjänstlivets utveckling.

I motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl., Gudstjänstlivets kris, uttrycks en oro över den nedåtgående trenden i antalet gudstjänstfirare i huvudgudstjänsten. Motionärerna vill att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en ”kriskommission” för gudstjänstlivets utveckling.

Utskottet delar uppfattningen att frågorna är angelägna, men betonar risken av att tala om kris och kriskommission på ett sätt så att det skymmer det goda arbete och de initiativ som finns. Utskottet menar också att en kriskommission på nationell nivå är att lägga ansvaret på fel nivå. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

I motion 2018:79 av Daniel Engström, Idébank för ett levande gudstjänstliv, uttrycks samma oro över att antalet besökare minskar vid gudstjänsterna. Motionären vill därför att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en idébank på nationell nivå för att hjälpa och inspirera församlingarna. Utskottet menar att mycket av vad motionären efterfrågar redan finns i böcker, artiklar och på nätet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns två reservationer.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:33.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:79.

Motionernas förslag

Motion 2018:33 av Berth Löndahl m.fl., Gudstjänstlivets kris

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en ”kriskommission” för gudstjänstlivets utveckling.

Motion 2018:79 av Daniel Engström, Idébank för ett levande gudstjänstliv

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en idébank på nationell nivå för att hjälpa och inspirera församlingar att forma gudstjänsten på fler sätt för att locka fler människor till gudstjänster.

Bakgrund

Minskningen av gudstjänstbesöken är en långsam process, som pågått i flera generationer. På 1880-talet beräknades 17 procent av svenskarna gå i söndagens gudstjänst. En undersökning som Dagens Nyheter gjorde 1927 visade att andelen då var nere i runt 5,4 procent (Göran Gustafsson 1988, "Kyrksamhet på 1920-talet och på 1980-talet. En jämförelse på kontraktsnivå", *Religion och Samhälle* 1988:9, Religions-sociologiska institutet, Stockholm)

Statistiken visar att ytterligare 70 år senare hade nedgången fortsatt i nästan samma takt. År 2000 firade 2,1 procent av befolkningen (2,5 procent av medlemmarna i Svenska kyrkan) gudstjänst ett vanligt veckoslut. Då är besök vid vigsel- och begravningsgudstjänster inte medräknade (Svenska kyrkans statistik, statistikdatabasen).

Den totala andelen gudstjänstbesök har fortsatt att minska de senaste decennierna. Totalt sett gjordes 14,5 miljoner gudstjänstbesök 2016, en nedgång med 40 procent sedan 1990. Besöken vid dop, konfirmation, vigsel och begravning var i stort sett desamma, runt sex miljoner under perioden, medan besöken vid huvudgudstjänster minskade från nio till fyra miljoner besök under ett år. Besöken vid andra gudstjänster låg stilla på runt nio miljoner fram till 2004, sedan föll antalet besök snabbare än för huvudgudstjänsterna, till strax över fem miljoner besök 2016 (Svenska kyrkans statistik, statistikdatabasen).

Det är också färre som firar gudstjänst minst en gång i månaden bland generationerna födda på 1950-talet eller senare. Däremot är intresset för gudstro större bland de yngre generationerna. En gudstro innebär dock i sig inte ett aktivt gudstjänstliv.

År 2010 uppgav två tredjedelar av dem som hade en stark tro att de endast deltog någon enstaka gång eller aldrig i gudstjänster (Per Pettersson 2013, *Utmaningar för Svenska kyrkan identitet, När behovet av kyrkan ökar men söndagsgudstjänsterna minskar*. Svenska kyrkan: Karlstad).

Antalet nattvardsbesök visar dock en motsatt utveckling. Efter en nedgång i slutet av 1800-talet och början på 1900-talet sker ett trendbrott. Från 1930-talet fram till 1980 ökar antalet kommunioner, skriver Göran Gustafsson i *Svenska kyrkans årsbok 1982–83*. Vidare konstaterar han att ökningen av såväl nattvardstillfällen som kommunioner är större i stadskontrakt än på landsbygden. Ökningen av antalet kommunioner fortsätter även efter 1980. Från 1981 till 2004 ökar antalet kommunioner vid huvudgudstjänst med 49 procent, i reella tal 600 000 fler nattvardsbesök under ett år.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Kyrkomötet har behandlat frågan om den negativa gudstjänsttrenden tidigare. I motion 2015:52 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en samrådsgrupp kring hur den negativa gudstjänsttrenden kan vändas och eventuellt återkomma till kyrkomötet med förslag. Gudstjänstutskottet (G 2015:8) konstaterade att i alla stift pågår gudstjänstutveckling och alla församlingar arbetar med frågor om gudstjänst och gudstjänstdeltagande. Utskottet menade att de initiativ motionären nämnde hör hemma på församlings och stiftsplan och föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslutade enligt utskottets förslag.

Även frågan om att tillsätta en kriskommission har behandlats av kyrkomötet tidigare. I motion 2017:155 föreslog motionären att kyrkomötet skulle besluta att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en försoningskommission och en kriskommission. Där gällde frågan både de ökade utträdessiffrorna, bilden av Svenska kyrkan och kyrkliga handlingar som dop, vigslar och begravningar. Kyrkolivsutskottet lyfte dels fram Läronämndens yttrande (2017:8y) att kyrkan är en trosgemenskap och att tron kan ta sig olika uttryck. Frågan om kyrkans enhet som en försonad mångfald löses

inte genom formella överenskommelser. Utskottet föreslog även avslag på motionen med motiveringen att möten och dialog är vägen framåt men utskottet skriver vidare att det inte är övertygat om att de kommissioner som föreslås är bästa sättet att uppnå vad motionärerna önskar (Kl 2017:14). Kyrkomötet följde utskottets förslag och motionen avslogs.

Debatt och förslag

Debatt om och förslag på gudstjänstutveckling har förekommit i olika fora under åren. Exempel på det är den digitala gudstjänstbank som byggdes upp på 1990-talet på nationell nivå med tips på hur man kan arbeta med gudstjänstförnyelse. Flera nummer av publikationen *Mitt i församlingen* ägnades på 1990- och 2000-talet åt gudstjänstförnyelse liksom tidskriften *Tro och tanke*.

Sedan 2009 finns *Årets förnyare*, ett samarbete mellan Svenska kyrkan på nationell nivå, Sensus, Gotlands kyrkvecka och Visby domkyrkoförsamling, med målsättning att lyfta fram och stimulera till förnyelsearbete bland annat inom gudstjänstlivet.

Det finns en rad böcker som uppmärksammar frågan om gudstjänstförnyelse som exempelvis *Liv i kyrkan, 12 steg i gudstjänstförnyelse* av Olle Carlsson och Lisbeth Gustafsson (2015), *Delaktighetens kris, Gudstjänstens pedagogiska utmaning* av Caroline Gustavsson (2016), *Dramagestaltning i gudstjänsten* av Isabella Amirell (2010), *Gudstjänstens kärnvärden* (2013) och *Mänsklig gudstjänst* (2005) av Martin Modéus samt *Mod att vara kyrka* (2005) av Fredrik Modéus. Kyrkans tidning skriver regelbundet om gudstjänstförnyelse och lyfter fram exempel från kyrkor och församlingar runt om i landet i reportage och artiklar.

Även *Korsväg*, en gemensam tidning för Göteborgs och Karlstad stift, skriver återkommande om gudstjänstförnyelse. Sedan våren 2018 finns en hemsida på Svenska kyrkans nationella nivå, *Gudstjänstliv med nya Kyrkohandboken*. På den finns artiklar om gudstjänstutveckling och förnyelse.

Stiftens gudstjänsthandläggare har ett nätverk där de diskuterar förnyelse samt delar erfarenheter och tips från olika församlingar. Genom dem ordnas också lokala fortbildningar i stiftet. En tydlig utveckling under senare år är arbetet med olika former av gudstjänstgrupper i de lokala församlingarna.

Utskottets överväganden

Gudstjänstlivets kris

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:33.

Utskottet delar motionärens uppfattning att frågorna om gudstjänstlivets utveckling är angelägna. Utskottet framhåller vikten av att inte sopa de utmaningar som finns under mattan. Samtidigt betonar utskottet risken av att tala om kris och kriskommission på ett sätt så att det skymmer det goda arbete och de initiativ som finns. Utskottet vill betona vikten av att se, ta emot och tacka för det som Svenska kyrkan har och förvalta det väl. I församlingarna handlar det ofta om att uthålligt göra mer av det som redan fungerar. I sammanhanget noteras att ett minskat antal gudstjänster ofta leder till färre gudstjänstdeltagare. Det är viktigt att ha nära till gudstjänsterna. Utskottet menar också att en kriskommission på nationell nivå är att lägga ansvaret på fel nivå. Istället handlar det om församlingarnas egna initiativ och stiftens främjande och tillsyn. I det sammanhanget är det viktigt att se den resurs som stiftsadjunkterna för gudstjänstlivets utveckling utgör. Kraften och engagemanget behöver komma från församlingen. Utskottet föreslår därför att motion 2018:33 ska avslås.

Idébank för ett levande gudstjänstliv

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:79.
--

Utskottet menar att mycket av vad motionären efterfrågar redan finns i böcker, artiklar och på nätet. Det är inte mer skrivet material som i första hand skapar ett levande gudstjänstliv, utan det lokala initiativet och lösningar som växer fram ur bön, längtan och engagemang i församlingarna. Dessutom vill utskottet påtala vikten av att församlingar delar erfarenheter mellan sig. Utskottet föreslår därför att motion 2018:79 ska avslås.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Bartlomiej Szulc, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation 1

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:33 till förmån för motionens förslag.

Jag delar motionärernas oro som beskrivs i motionen. Jag känner dock att Svenska kyrkan ibland slår iväg sig problematiken. Detta genom att b.l.a. redogöra fakta att endast 15–20 procent av tyskarna är medlem i de lutherska kyrkorna och att ännu färre av deras medlemmar går på gudstjänst. Trots detta står kyrkorna relativt stabilt. Det som oftast då inte framhålls är att dessa kyrkor kämpar med ekonomin och att deras påyrkan i samhället är minimal. Jag menar att det är nu, när Svenska kyrkan har gått om resurser och medlemmar som man måste ta tag i problematiken. Det är inte i en eventuell framtid när Svenska kyrkan har 15–20 procent av medlemmarna som man kan initiera stora satsningar för att locka medlemmar. Utskottet menar att man i stor utsträckning redan nu tar tag i denna problematik på olika sätt. Jag menar dock att situationen nu är så allvarlig att man nu bör uppmuntra alla slags lösningar för att vända denna negativa utveckling.

Daniel Engström

Reservation 2

G 2018:3

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:79 till förmån för motionens förslag.

Utskottet menar att Svenska kyrkan sedan 1990-talet har initierat olika slags projekt och idébanker för att vara församlingarna behjälpliga med gudstjänstinspiration. Utskottet hävdar också att det idag finns böcker, artiklar, hemsidor och liknande som kan hjälpa och inspirera församlingarna. Dock anser jag, vilket även är motionens intention, att det hade varit mer fördelaktigt om alla hjälpredskap funnits samlade i en enda lättåtkomlig idébank. Jag vill hävda att tidigare projekt och idébanker inte slagit ut så väl som man önskar, med tanke på att gudstjänstbesökarna fortfarande minskar. Jag menar att situationen nu är så allvarlig att man bör uppmuntra alla slags lösningar för att vända denna negativa utveckling.

Daniel Engström

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2018:4

Nystart av församlingar

Sammanfattning

I motion 2018:35 föreslås att kyrkostyrelsen ska ta initiativ till ett program för att nystarta församlingar som förlorat mycket av sitt gudstjänst- och församlingsliv. Utskottet menar att motionen lägger lösningsförslaget på fel nivå och att detta främst är ett ansvar för stift och församlingarna själva. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:35.

Motionens förslag

Motion 2018:35 av Berth Löndahl m.fl., Nystart av församlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till ett program för att nystarta församlingar som förlorat mycket av sitt gudstjänst- och församlingsliv.

Bakgrund

Enligt 2 kap. 1 § kyrkoordningen är det församlingen som har ansvaret för den grundläggande uppgiften att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission för alla som vistas i församlingen. Om flera församlingar samverkar i ett pastorat har det senare det övergripande lokala ansvaret för att församlingarna fullgör sin grundläggande uppgift (2 kap. 5 § kyrkoordningen).

I församlingen ska finnas minst ett kyrkorum, invigt i Svenska kyrkans ordning. I församlingen ska också finnas personer som tar ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd och personer som fullgör uppdragen som förtroendevalda i församlingen (37 kap. 3 § kyrkoordningen).

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas grundläggande uppgift (6 kap. 4 § kyrkoordningen). I det sammanhanget kan stiftet initiera dialog med församlingen om de ser behov av förändringar eller en ”nystart”. Den nationella nivåns uppdrag är att stödja stiftet i detta arbete. Stiftet ska också fortlöpande följa utvecklingen i församlingen och snarast initiera åtgärder när så behövs. (37 kap. 5 § kyrkoordningen).

I de fall en församling saknar förmåga eller resurser att fullgöra de grundläggande uppgifterna, kan stiftsstyrelsen besluta om en ändrad indelning. Beslut om att ändra den lokala strukturen kan även fattas av församlingens kyrkofullmäktige eller pastora-

tets kyrkofullmäktige om församlingen ingår i ett pastorat och fastställas av stiftsstyrelsen (37 kap. 6 och 7 §§ kyrkoordningen). Stiftet har också möjlighet att utöva tillsynen genom utfärdandet av församlingsinstruktionen (57 kap. 5 §).

I *Församlingar mot strömmen* (2009) beskrivs fem församlingar som uppvisar ”en positiv utveckling i en allmänt negativ trend”, det vill säga i den meningen är församlingar mot strömmen. Där konstateras att om det finns en gemensam nämnare för utvecklingen så är det lyhörddhet för församlingsbornas behov och önskemål samt de lokala förutsättningarna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:35.

Församlingen är den grundläggande enheten i Svenska kyrkan och det är bekymmersamt när församlinglivet lever en tynande tillvaro. Samtidigt menar utskottet att den lösning på problemen som motionärerna föreslår lagts på fel nivå. Främjande och utveckling av ett levande församlingliv är frågor som hör hemma på församlings- och stiftsnivå snarare än i nationella program. Församlingsinstruktionen är därvid ett viktigt redskap för att utveckla församlingsarbetet. Biskoparna visiterar församlingarna och bistår med råd och stöd. Stiftskanslierna arbetar systematiskt med att hjälpa församlingar som behöver stöd och inspiration med redskap och modeller.

Utskottet menar även att motionen väcker obesvarade frågor: Vem är det, till exempel, som ska avgöra när ett program för nystart av en församling ska användas på en viss plats? Här ser utskottet en risk för att beslut om nystarter sker över huvudet på den lokala församlingen. Utskottet ser också en fara i att ett program av detta slag blir en pappersprodukt och att det inte tillför något som inte redan finns att tillgå. Utskottet föreslår därför att kyrkomötet avslår motion 2018:35.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Anders Roos, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Bartłomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot utskottets förslag till avslag på motion 2018:35 till förmån för bifall till motionen.

Berth Löndahl

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2018:5

Ny psalmbok

Sammanfattning

I betänkandet behandlas motion 2018:50, där föreslås att kyrkomötet ska uppdra till kyrkostyrelsen att göra en fullständig revision av 1986 års *Den svenska psalmboken*. En sakkunnigkommitté bör leda arbetet och frågor om den ekumeniska delen av psalmboken, upphovsrätt och villkor för publicering bör ingå i uppdraget. Utskottet delar motionärernas intentioner, men menar att det är för tidigt att fatta beslut om ramar och inriktning för arbetet. Utskottet föreslår därför att motionen avslås men att kyrkomötet med anledning av motionen beslutar att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att inhämta synpunkter från kyrkomötet på direktiv och andra ramar innan arbetet inleds.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:50.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:50 uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av *Den svenska psalmboken* innan det inleds.

Motionens förslag

Motion 2018:50 av Hans-Olof Andrén, m.fl., En ny psalmbok

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en fullständig revision av 1986 års *Den svenska psalmboken* på det sätt som beskrivs i motionen beträffande sakkunnigkommitté, gemensamma delen, upphovsrätt och tillägg.

Bakgrund

I slutbetänkandet från 1969 års psalmbokskommitté *Den svenska psalmboken Volym 2* (SOU 1985:17) redogör kommittén för sitt uppdrag och dess genomförande. Kommittén bestod av sakkunniga som på utbildningsdepartementets uppdrag skulle utarbeta ett tillägg till *Den svenska psalmboken*. Detta tillägg antogs efter viss omarbetning av 1975 års kyrkomöte som psalmbokstillägget *Psalmer och visor 76*. På förslag av kyrkomötet fick kommittén i uppdrag att utarbeta en andra del till psalmbokstillägget och att göra en revision av 1937 års psalmbok och 1939 års koralbok. 1979 bemyndigades kommittén att ingå i Sampsalm-arbetet på en ekumenisk psalmbok, tillsammans med representanter för fjorton andra kyrkor och samfund. 1982 fastställdes den andra delen av psalmbokstillägget, *Psalmer och visor 82*. 1985 lade kommittén fram sitt slutbetänkande,

inkluderande de 325 psalmer från Sampsalmsalm som med samma text, melodi och numrering inkluderades i kristna församlingssångböcker i ett stort antal andra samfund.

Psalmbokskommittén tog hjälp av en referensgrupp bestående av experter inom olika relevanta områden. De höll kontakt med den internationella utvecklingen inom området och publicerade under arbetets gång såväl försökshäften att prövas i församlingarna som studiehäften, lägesrapporter och liknande. De genomförde också undersökningar med hjälp av Statistiska centralbyrån och Religionssociologiska institutet om hur psalmerna i 1937 års psalmbok användes och bedömdes som användbara av präster och kyrkomusiker.

Arbetet bestod både i revision av den gällande psalmboken och dess koralbok och i att komplettera denna med ”psalmer som innehållsmässigt, språkligt och musikaliskt återspeglar och tolkar vår egen tid.” Revisionen innefattade såväl urval som bearbetningar av texter och musik utifrån förändringar i svenska språket och en önskan att återge äldre psalmer den form och det innehåll de haft före den kraftiga bearbetning som gjordes i 1800-talets ”wallinska” psalmbok. Kompletteringar gjordes såväl genom Sampsalms ekumeniska bredd, med dess inflöde av sånger från fler kristna traditioner, som genom nyskrivna texter och musik inifrån Svenska kyrkan med ambitionen att fylla tematiska såväl som språkliga och musikaliska luckor.

I betänkandet redovisar psalmbokskommittén utförligt de principer som legat till grund för såväl revisionen av de äldre psalmerna som urvalet av de nytillkomna. Dessa principer söker balansera det folkliga mot det kulturella, subjektiva trosupplevelser mot objektiv troslära, missionerande utåt mot bekräftande inåt, kulturbevarande mot samtidsfokus, gemenskapsspråk mot tilltalsspråk, inomkyrkligt mot ekumeniskt och nytt mot gammalt. Kommittén resonerar kring språkliga förändringar över tid och hur de bör påverka psalmspråket. När det gäller musiken strävar kommittén efter sångbarhet och söker återställa ett mer rytmiserat sångsätt samtidigt som svårare former undviks. Nytt i psalmboken är ett antal psaltarpsalmer med omkväde och ett antal bibelvisor och kanon.

Kommittén förespråkade en modell där psalmboken kompletterades med supplement, som förutsattes ha kortare livslängd än psalmboken och som därför kunde bytas ut oftare. Supplementet skulle bli ett slags ”rullande tillägg” med samma formella ställning som psalmboken, vilket innebär att de utan särskilda tillstånd kunde användas i gudstjänsten. Ett system med supplement menade kommittén skulle underlätta kommande psalmboksrevisioner, eftersom det skulle ge möjlighet att pröva nya sånger under längre tid för att se vilka som håller i längden och vilka som har en kortare livslängd. Kommittén föreslog därför också att arbetet med psalmboken och nya församlingssånger skulle fortsätta och att Svenska kyrkans nämnd för gudstjänst och evangelisationen skulle få det organisatoriska ansvaret för detta arbete.

Efter att 1986 års psalmbok antagits fortsatte också arbetet under denna nämnd och därefter under dess efterföljare Svenska kyrkans församlingarnämnd och Nämnden för kyrkolivets utveckling. Två psalmbokstillägg har givits ut, *Psalmer i 90-talet*, som utarbetades av församlingarnämndens arbetsgrupp i hymnologi, och *Psalmer i 2000-talet*, som var ett samarbete mellan Nämnden för kyrkolivets utveckling och Verbum förlag. Tillägget beslutades av denna nämnd efter samråd med Biskopsmötet. Materialet hade också förankrats i Svenska kyrkans gudstjänstråd och Svenska kyrkans musikråd. *Psalmer i 2000-talet* innehöll även ett urval av de mest använda sångerna från *Psalmer i 90-talet*. De här båda tilläggen hade inte, som psalmbokskommittén hade önskat, samma formella status som psalmboken, men var ändå officiellt sanktionerade av de kyrkliga nämnder som hade ansvar för gudstjänstlivets utveckling.

Utöver de här officiella psalmbokstilläggen har liknande tillägg publicerats av olika förlag. I Verbums psalmböcker, som är de mest sålda i Svenska kyrkan, trycks

ett tillägg som är ”utarbetat under ledning av Verbum Förlag, bearbetat av Svenska kyrkans musikråd och antaget av EFS styrelse”. Detta tillägg har antagits av EFS, men dess status är något oklar i Svenska kyrkan i övrigt. Formellt sett är de här psalmerna inte en del av *Den svenska psalmboken*, även om de trycks inom samma pärmar.

Den ekumeniska delen av psalmboken är unik i sitt slag i kristenheten genom sin samfundsbredd och den har tryckts i flera samfunds sångböcker. Utöver *Den svenska psalmboken* fanns den med som en samlad del med samma texter, melodier och numrering i *Cecilia, Psalmer och sånger, Segertoner* och *Frälsningsarméns psalmbok*, samtliga utgivna mellan 1986 och 1990. I flera fall är eller var dessa sångböcker gemensamma för mer än ett samfund, vilket innebar att femton kyrkor och samfund delade en stor del av sina psalmböcker. Idag är de färre, eftersom flera av de dåvarande samfunden har gått samman i nya kyrkobilddningar som Evangeliska frikyrkan och Eumeniakyrkan. I Stockholms katolska stifts senaste utgåva av psalmboken *Cecilia* har ett urval av de mest brukade av de ekumeniska psalmerna gjorts och dessa har inte hållits samman utan lagts in där de tematiskt hört hemma i psalmboken som helhet.

De upphovsrättsliga frågorna är komplexa och ser delvis annorlunda ut idag jämfört med när *Den svenska psalmboken* antogs. Då utgjorde texterna och musiken en del av en statlig utredning, som kunde publicera materialet utan kostnad medan förlagen som tryckte psalmböckerna fick teckna avtal med de enskilda textförfattarna, översättarna och tonsättarna. Det har inneburit att förlagen varit bärare av upphovsrättsavtalen, vilket bland annat lett till att Svenska kyrkan inte kunnat publicera psalmboken på webben. Nya, inte tidigare förutsedda svårigheter kom i dagen när *Kyrkohandbok för Svenska kyrkan del 1* skulle publiceras efter kyrkomötets beslut 2017.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2018:50.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2018:50 uppdra till kyrkostyrelsen att inhämta synpunkter från kyrkomötet på sitt förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet med en revision av *Den svenska psalmboken* innan det inleds.

Gudstjänstutskottet har vid sitt sammanträde haft möjlighet att genom sekreteraren för 1969 års psalmbokskommitté, PO Nisser, ta del av erfarenheter och reflektioner kring ett antal av de förutsättningar, möjligheter och svårigheter som ett psalmboksarbete innebär. Till dessa hör många av de frågor som motionärerna tar upp.

Utskottet uppskattar motionärernas önskan att ge tydliga direktiv inför ett kommande psalmboksarbete och menar att ett beslut av den karaktär som motionärerna vill se bör fattas av kyrkomötet innan det egentliga arbetet med själva psalmboksrevisionen inleds. Dock vore det att gå händelserna i förväg att fatta ett sådant beslut redan nu, innan det förberedande arbetet inventerat vilka frågor som behöver besvaras och vilka typer av vägval som måste göras inför ett kommande psalmboksprojekt. Utskottet föreslår därför att motionen avslås. Samtidigt vill utskottet försäkra sig om att kyrkomötet har möjlighet att få lämna synpunkter på kyrkostyrelsens förslag till direktiv, tidsplan och andra ramar för arbetet. Därför föreslår utskottet att kyrkostyrelsen får i uppdrag att inhämta synpunkter från kyrkomötet på dessa områden innan revisionsarbetet inleds.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke ordförande

Maria Klasson Sundin, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Lars Beckman, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Lars Beckman, Torvald Johansson, Bartlomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig mot Gudstjänstutskottets förslag om att med anledning av motion 2018:50 uppdra till kyrkostyrelsen att kontinuerligt informera om det fortlöpande arbetet med revisionen av psalmboksarbetet. Syftet med detta uppdrag är endast att misskreditera kyrkostyrelsen. Det är enligt mig felaktigt att, innan förstudien ens är påbörjad, anta att kyrkostyrelsen inte skulle informera om det pågående arbetet.

Roger Olsson

Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2018:6

Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas en motion 2018:86, där motionären föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda hur vi bättre kan bevara traditionen att använda levande musik vid våra vigsel- och begravningsgudstjänster.

Utskottet konstaterar att kyrkomötet behandlade frågan om levande musik i kyrkorummet år 2016. Då beslutade kyrkomötet att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen (KmSkr 2016:11).

Utskottet konstaterar att årets motion tar upp samma frågor som behandlas i betänkandet G 2016:9 och utskottets ståndpunkt har inte förändrats.

Utskottet föreslår kyrkomötet besluta att motion 2018:86 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2018:86 ska anses besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2018:86 av Alve Svensson, Levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur vi bättre kan bevara traditionen att använda levande musik vid våra vigsel- och begravningsgudstjänster.

Bakgrund

Under senare år har det blivit allt vanligare med önskemål om inspelad musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster. Den bilden bekräftas också av Kyrkomusikernas riksförbund (KMR), även om det saknas statistik. Inspelad musik har också blivit mer lättillgänglig genom bland annat musiktjänsten Spotify, som är en allt vanligare källa när inspelad musik används. När den används är det viktigt av upphovsrättsliga skäl att församlingar och pastorat har avtal som reglerar rättigheterna. Svenska kyrkan på nationell nivå och Telia har ett ramavtal gällande Spotify Business. Detta ger Svenska kyrkan ett rabatterat pris för tjänsten. Svenska kyrkan har också nationellt ramavtal med Stim som innefattar användningen av musik på den gemensamma webbplatsen www.svenskakyrkan.se, musikanvändningen på nationellnivå samt församlingars musikanvändning vid kortare sammankomster under 30 minuter.

Utöver det nationella avtalet måste varje organisatorisk enhet inom Svenska kyrkan ha ett eget avtal med Stim och uppge hur många konserter och musikgudstjänster som arrangeras per år samt uppge kontaktpersoner lokalt som ska rapportera vilken musik som används.

Kyrkomötet behandlade frågan om levande musik i kyrkorummet år 2016. I motion 2016:61 föreslogs att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummet. Gudstjänstutskottet konstaterade i sitt betänkande (G 2016:9) att levande musik bidrar till att synliggöra gudstjänstens skeende här och nu. Utskottet framhöll också att för att kunna tillgodose detta är rekryteringen till kyrklig utbildning och tjänst avgörande. Det är också viktigt med en breddad kompetens för kyrkomusikerna.

Utskottet framhöll dessutom att det handlar om pastoral klokhet. Önskemålet om ett särskilt musikstycke kan vara kopplad till en tidigare upplevelse och/eller en särskild relation. Gudstjänstutskottet var överens om att inspelad musik kan finnas som komplement till den ordinarie gudstjänstmusiken. Däremot bör den inspelade musiken inte ersätta den ordinarie.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att bifalla motionen och kyrkostyrelsen fick i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen (KmSkr 2016:11).

Kyrkostyrelsen konstaterar i sin återrapportering (KsSkr 2017:2) att uppdraget bland annat har aktualiserats i samband med konferensen Döden, döden, döden (om Svenska kyrkans möten med människor i samband med död, sorg och begravning) i februari 2017. Frågan aktualiseras även i samband med Kyrkomusiksymposiet i september 2018. Kyrkostyrelsen pekar även på att vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut behandlas musiken vid kyrkliga handlingar inom ramen för den gemensamma undervisningen för blivande kyrkomusiker och präster. I det sammanhanget lyfts även frågan om att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen. Kyrkostyrelsen pekar även på att vikten av levande musik i kyrkorummen tas upp inom arbetet med Svenska kyrkans plattform för musik.

Svenska kyrkans plattform för musik fastställdes av kyrkostyrelsen den 8–9 maj 2018. I den (Ks 2017-1064, 2018-05-08–09) framhålls att i den lutherska traditionen har den levande musiken en stark ställning, vilket omfattar både instrumental- och vokalmusik. Reformatorerna betonade vikten av att hela församlingen ges förutsättningar att förstå och uttrycka tron. Musiken är en del av evangeliets levande röst (viva vox evangelii) som ska kunna höras och förstås.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2018:86 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Kyrkomötet behandlade frågan om levande musik i kyrkorummet år 2016. I Gudstjänstutskottets betänkande 2016:9 konstateras att det finns anledning att ”stödja och uppmuntra användningen av levande musik i gudstjänsterna. Samtidigt som detta i första hand är ett ansvar för den lokala församlingen, präster och kyrkomusiker”.

I samma betänkande framhålls ”den pastorala klokhet som måste vara grunden för allt församlingsarbete. Även om levande musik har ett särskilt värde och bidrar till att synliggöra att gudstjänsten är ett skeende här och nu kan det finnas situationer då också inspelad musik i en gudstjänst är motiverad.”

I betänkandet framhålls att en ytterligare aspekt kan ”handla om kostnader och därför upplevas som skilda möjligheter för olika människor. Om inte församlingen erbjuder solister utan sådana musikinslag ska bekostas av familjen kan det få stor betydelse för valet av musikinslag”.

Utskottet understryker att det även kan finnas pastorala skäl att avråda från inspelad musik i kyrkliga handlingar, till exempel när risken finns att den inspelade musiken av tekniska skäl inte blir den upplevelse som man föreställt sig. Levande musik bidrar också till att synliggöra gudstjänstens skeende här och nu.

Utskottet betonar vikten av att församlingens präster och musiker finner en samsyn kring hur önskemål om inspelad musik hanteras. I dessa samtal kan lokala pastoraler och policydokument vara till hjälp och stöd.

Utskottet står fast vid det som konstateras i betänkandet G 2016:9 att inspelad musik kan finnas med som ”komplement till den ordinarie gudstjänstmusiken. Däremot bör den inspelade musiken inte få ersätta den ordinarie”.

Utskottet konstaterar att motionen tar upp samma frågor som behandlas i betänkandet G 2016:9 och utskottets ståndpunkt har inte förändrats. Utskottet konstaterar också att kyrkostyrelsen har slutbehandlat skrivelsen KmSkr 2016:1.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2018:86 ska anses besvarad med vad utskottet anfört.

Uppsala den 4 oktober 2018

På Gudstjänstutskottets vägnar

Sofija Pedersen Videke, ordförande

Dag Tuvelius, sekreterare

Beslutande: Sofija Pedersen Videke, ordförande, Roger Olsson, Anna-Karin Stråle Börjesson, Kekke Waltersson, Lisa Tegby, Lars Beckman, Manilla Bergström, Anna Thuresson, Margareta Andersson, Daniel Engström, Sven Milltoft, Elise Solberg, Berth Löndahl, Marjut Ervasti och Vivianne Wetterling.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Bengtsson, Carola Norén, Jan Lundgren, Anders Roos, Torvald Johansson, Anders Åkerlund, Bartłomiej Szulc, Sara Seppälä, Zandra Pettersson, Lena Jönsson, Eva Kyrk och Alve Svensson.

Biskop Martin Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Motion 2018:86 om levande musik vid vigsel- och begravningsgudstjänster har av Gudstjänstutskottet beslutats anses besvarad, med hänvisning till att en likartad motion 2016:61 ledde till ett beslut i kyrkomötet 2016 som gav kyrkostyrelsen i uppdrag att hitta vägar att uppmuntra till levande musik i kyrkorummen.

Jag håller inte med om bedömningen att motion 2018:86 är besvarad av följande skäl: Det som hänt efter beslutet 2016 har inte fått något genomslag varken i stift, kontrakt eller församlingar. Det borde finnas mer effektiva sätt att nå ut till församlingarna så att kyrkoherdar och andra präster ännu mer än vad som nu sker kan biträda våra kyrkomusiker i deras välvilliga strävan att erbjuda levande musik. Dessutom torde det vara uppenbart att det knappast blir lättare att rekrytera nya kyrkomusiker om trenden med inspelad musik inte begränsas.

Alve Svensson

